

Prispevek k poznavanju postranic iz skupine Gammaridea (Amphipoda, Gammaridea) slovenske morske obale

Cene Fišer

Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Večna pot 111, SI-1000 Ljubljana, Slovenija,
E-mail: cene.fiser@uni-lj.si

Izveček. V prispevku je podan kratek pregled vrst postranic, priložnostno nabranih med nadomestnim služenjem vojaškega roka ob obali slovenskega morja. Med 46 zabeleženimi vrstami so bile vrste *Microdeutopus sporadhi*, *Microdeutopus obtusatus*, *Gammarus subtypicus* in *Orchestia stephenseni* prvič najdene v severnem Jadranu.

Ključne besede: morske postranice, obala slovenskega morja

Abstract. A CONTRIBUTION TO THE KNOWLEDGE OF AMPHIPODS OF THE GROUP GAMMARIDEA (AMPHIPODA, GAMMARIDEA) ON THE SLOVENE COAST - Among 46 amphipod species found along slovenian sea-coast, *Microdeutopus sporadhi*, *Microdeutopus obtusatus*, *Gammarus subtypicus* and *Orchestia stephenseni* were recorded for the first time in the northern Adriatic.

Keywords: marine amphipods, Slovenian sea-coast

Uvod

Jadran je, kar se tiče postranic, razmeroma dobro raziskano območje Sredozemlja. Zelo dobro je poznana favna v okolici Rovinja, dobro raziskana pa sta tudi Beneška laguna in Tržaški zaliv (Ruffo 1982). Podatke o severnojadranski favni je v svojem pregledu sredozemskih postranic zbral Ruffo (1982, 1989, 1993). Izpopolnjeni novejši seznam za območje Tržaškega zaliva in morje vzdolž istrske obale pa sta leta 1996 objavila Krapp-Schickel in Zavodnik. V njem je navedenih 140 vrst iz skupine Gammaridea, 9 vrst iz skupine Caprellida in 6 vrst iz skupine Hyperiiida.

Med služenjem civilnega vojaškega roka v Fiesi sem imel nekaj priložnosti za nabiranje vzorcev mediolitorala in zgornjega infralitorala vzdolž naše obale in čas, da sem pregledal živali iz skupine Gammaridea.

Nastali seznam obsega le 46 vrst, vendar sem ga sklenil objaviti kot eno prvih poročil o favni postranic slovenske obale. Med vrstami so bile vrste *Microdeutopus sporadhi*, *Microdeutopus obtusatus*, *Gammarus subtypicus* in *Orchestia stephensi* prvič najdene v severnem Jadranu.

Material in metode

Vzorčenje

Z vodno mrežo sem vzorčil v mediolitoralu in zgornjem infralitoralu (do globine 50 cm). Čas posameznega vzorčenja je variiral od 10 do 45 minut. Material sem shranil v 4 % formalinu in ga določil s pomočjo ključev (Ruffo 1982, 1989, 1993).

Mesta vzorčenja: opis mesta in datum odvzema

1. Fiesa: luža, ki nastane med oseko. Dno je mestoma iz drobnega peska (premer 2-5 mm) in debelejših kamnov (premer nekaj centimetrov), prevladujejo pa veliki kamni (20-40 cm) in obrasle skale. Pobiral sem tudi naplavljeno cistoziro.
15.7.2001, 15.8.2001, 11.9.2001 (terenske vaje študentov 2. letnika), 9.10.2001, 10.11.2001, 15.12.2001, 20.1.2002.
2. Rt Madona, Piran: alge, ki jih je morje naplavilo ob burji.
15.12.2001
3. Sečoveljske soline: kosi preperelega lesa v praznih bazenih, kanal Giassi, ki vodi v soline, in obalno morje pred čelnimi nasipi. V kanalu je bilo dno blatno, poraslo z nitastimi algami. Nasipi so iz obraslih skalnih kleči, pomemben del te obrasti tvori bračič.
15.12.2001
4. Sv. Katarina pri Ankaranu: iztok iz lagune, ki jo zapira umeten nasip iz lupin školjk in polžev, in z morskovo travo poraslo blatno dno. Žal sem vzorca združil zaradi pomanjkanja posod za shranjevanje materiala.
1.11.2001
5. Zaliv Sv. Jerneja: obrasle skale in kamenje.
1.11.2001
6. Iztok iz Bonifike v Razbremenilnik: verjetno nekoliko somorna voda. Dno je blatno, pojavljajo se nitaste alge.
1.11.2001
7. Kanal ob rafineriji severozahodno od Bonifike: blatno dno, kanal je ob bregovih porasel s trsom.
1.11.2001

Rezultati

Med vzorčenji sem zbral 46 vrst iz 15 družin. Krepko tiskane vrste so bile prvič najdene v Severnem Jadranu.

AMPHILOCIDAE

1. *Amphilocus neapolitanus* Della Valle, 1893
Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Atlantik, Sredozemlje in Indo-Pacifik

2. *Peltocoxa marioni* Catta, 1875
Lokaliteta: zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): verjetno sredozemski endemit

AMPITHOIDAE

3. *Ampithoe ramondi* Krapp-Schnickel, 1978
Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001, 9.10.2001, 15.12.2001; Sv. Katarina, 1.11.2001; zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001, kanal in pred nasipi Sečoveljskih solin, 15.12. 2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Atlantik, Sredozemlje, Črno in Rdeče morje in Indijski ocean

AORIDAE

4. *Aora spinicornis* Afonso 1976
Lokaliteta: pred Sečoveljskimi solinami, 15.12.2001; Fiesa, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Atlantik od Biskajskega zaliva proti Azorskim otokom, vključno s Kanarskimi otoki, in Sredozemlje

5. *Microdeutopus anomalus* (Rathke, 1843)
Lokaliteta: Fiesa, 15.10.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Črno morje, Sredozemlje in obale Atlantika od severne Afrike do Norveške, vključno z Novo Anglijo

6. *Microdeutopus gryllotalpa* Costa, 1853
Lokaliteta: Sečoveljske soline, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje, Črno morje in obale Atlantika od Portugalske do Norveške in Nove Anglije. Vrsta se je verjetno razširila z ladjami.

7. *Microdeutopus obtusatus* Myers 1973

Lokaliteta: Fiesa, 15.10.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): sredozemski endemit

8. *Microdeutopus versiculatus* (Bate, 1856)
Lokaliteta: pred nasipi Sečoveljskih solin, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): ob obalah Atlantika od Anglije do Senegala in Sredozemlje

9. *Microdeutopus sporadhi* Myers, 1969

Lokaliteta: Fiesa 20.1.2002
Razširjenost (Ruffo 1982): sredozemski endemit

CALLIOPIIDAE

10. *Apherusa alacaris* Krapp-Shickel, 1969
Lokaliteta: Sv. Katarina, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): sredozemski endemit

11. *Apherusa chiereghinii* Giordani-Soika, 1950
Lokaliteta: zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001; Sv. Katarina, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): sredozemski endemit

COROPHIIDAE

12. *Corophium insidiosum* Crawford, 1937
Lokaliteta: kanal Sečoveljskih solin, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje, ob vzhodnih in zahodnih obalah Atlantika in ob zahodnih pacifiških obalah

13. *Corophium sextonae* Crawford, 1937
Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001, 9.10.2001, 15.12.2001; zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001; kanal Sečoveljskih solin, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): atlantske obale Holandije, Francije in Anglije in Nova Zelandija

14. *Erichthonius punctatus* (Bate, 1875)
Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001, zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje, Črno morje in evropske atlantske obale

DEXAMINIDAE

15. *Dexamine spiniventris* (Costa, 1853)
Lokaliteta: Fiesa, vsi vzorci; Sv. Katarina, 1.11.2001; zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): sredozemski endemit

16. *Dexamine spinosa* (Montagu, 1813)
Lokaliteta: Fiesa, vsi vzorci; Sv. Katarina, 1. 11. 2001
Razširjenost (Ruffo 1982): severovzhodne atlantske obale, Rokavski preliv in Sredozemlje

GAMMARIDAE (s. lat.)

17. *Echinogammarus olivii* (Milne-Edwards, 1830)
Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001., 11.9.2001, 10.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje, Črno morje in evropske atlantske obale

18. *Elasmopus pocillimanus* (Bate, 1862)
Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): kozmopolit toplih morij: Sredozemlje, Rdeče morje, tudi Indijski in Atlantski ocean

19. *Elasmopus rapax* Costa, 1853
Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001; zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): kozmopolit v toplih in zmernih morjih: Atlantik, Sredozemlje, Rdeče morje, Indijski ocean in Pacifik (Avstralija)

20. *Gammarella fucicola* (Leach, 1814)
Lokaliteta: Fiesa, 11.9.2001, 9.10.2001, 10.11.2001, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje, Črno morje, severni Atlantik

21. *Gammarus aequicauda* (Martyinov, 1931)
Lokaliteta: Sv. Katarina, 1.11.2001; kanali ob rafineriji pri Bonifiki in iztok iz Bonifike, 1.11.2001; kanal Giassi v Sečoveljskih solinah, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje in Črno morje

22. *Gammarus subtypicus* Stock, 1966
Lokaliteta: Sv. Katarina, 1.11.2001; iztok iz Bonifike in kanali ob rafineriji, 1.11.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Sredozemlje in Črno morje

23. *Maera grossimana* (Montagu, 1808)
Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001
Razširjenost (Ruffo 1982): Črno morje, Sredozemlje in atlantske obale vzdolž Evrope in Afrike

24. *Maera inaequipes* (Costa, 1857)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1982): Atlantik, Sredozemlje, Rdeče morje, Indijski ocean in Pacifik

25. *Melita hergensis* Reid, 1939

Lokaliteta: Fiesa, vsi vzorci

Razširjenost (Ruffo 1982): Atlantik, obale od Portugalske do Anglije in Sredozemlje

26. *Melita palmata* (Montagu, 1804)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001; kanal Giassi v Sečoveljskih solinah, 15.12.2001; zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1982): Črno morje, vzhodne atlantske obale; Senegal, Azori in Kanarski otoki; Baltik, Sredozemlje

ISAEIDAE

27. *Gammaropsis (Eurystheus) maculatus* (Johnston, 1827)

Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001, 11.9.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): vzhodni Atlantik od Norveške do Senegala

28. *Microproptus maculatus* Norman, 1867

Lokaliteta: Sv. Katarina, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): Atlantik ob obalah Francije, Sredozemlje

ISCHYROCERIDAE

29. *Ischyrocerus inexpectatus* (Ruffo, 1959)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): Sredozemlje, morda Rdeče morje

30. *Jassa ocia* (Bate, 1862)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001, 20.1.2002

Razširjenost (Ruffo 1989): Črno morje, severni Atlantik (Britansko otočje, Francija), Sredozemlje

LEUCOTHOIDAE

31. *Leucothoe spinicarpa* (Abildgaard, 1789)

Lokaliteta: Fiesa, 15.8.2001, 11.9.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): kozmopolit

32. *Leucothoe richiardii* Lessona, 1865

Lokaliteta: alge na Rtu Madona v Piranu, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): vzhodni Atlantik od Biskajskega do Gvinejskega zaliva, Indijski ocean, Sredozemlje

LILJEBORGIDAE

33. *Liljeborgia dellavallei* Stebbing, 1906

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001; Zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): Atlantik, Sredozemlje

LYSIANASSIDAE

34. *Lysianassa costae* Milne Edwards, 1830

Lokaliteta: Zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): sredozemski endemit

35. *Orchomene humilis* (A. Costa, 1853)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): Atlantik od južne Norveške do Kanarskih otokov, Sredozemlje

36. *Orchomenella nana* (Krøyer, 1846)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1989): Atlantik od južne Norveške do Španije, Senegal, Sredozemlje

OEDOCEROTIDAE

37. *Perioculodes longimanus* (Bate & Westwood, 1868)

Lokaliteta: Fiesa, 15.12.2001; Sv. Katarina, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): severni Atlantik, Rdeče morje, Indijski ocean, Sredozemlje

38. *Synchelidium longidigitatum* Ruffo, 1947

Lokaliteta: Zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): sredozemski endemit

STENOTHOIDAE

39. *Stenothoe monoculoides* (Montagu, 1813)

Lokaliteta: Zaliv Sv. Jerneja, 1.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): Atlantik, Rdeče morje, Cejlon, Sredozemlje

40. *Stenothoe tergestina* (Nebeski, 1880)

Lokaliteta: Fiesa, 20.1.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): Atlantik, Sredozemlje

TALITRIDAE

41. *Hyale camptonyx* (Heller, 1866)

Lokaliteta: Fiesa, 20.1.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): Atlantik, Rdeče morje, Sredozemlje

42. *Hyale crassipes* (Heller, 1866)

Lokaliteta: Fiesa, 20.1.2001, 10.11.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): sredozemski endemit

43. *Hyale perieri* (Lucas, 1849)

Lokaliteta: Fiesa, 11.9.2001, Sečoveljske Soline, za nasipi, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): Atlantik, Sredozemlje

44. *Orchestia mediterranea* A. Costa, 1853

Lokaliteta: Sečoveljske Soline, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): Črno morje, Atlantik ob britanski in francoski obali, Sredozemlje

45. *Orchestia stephensi* Cecchini, 1928

Lokaliteta: Sečoveljske Soline, 15.12.2001

Razširjenost (Ruffo 1993): Atlantik (?), Sredozemlje

46. *Parhyale aquilina* (A. Costa, 1857)

Lokaliteta: Fiesa, v vseh vzorcih

Razširjenost (Ruffo 1993): Atlantik, Sredozemlje

Zahvala

Zahvaljujem se profesorju dr. Borisu Sketu za pregled rokopisa.

Zahvaljujem se osebu doma Breženka, ki mi je ob prostem času omogočilo nabiranje in določanje materiala ter mi delalo družbo, ko sem čakal, da mine čas.

In končno se zahvaljujem Klemnu, s katerim sva imela novembrski obalni nabiralni bluz, čeprav ni bilo niti trohice časa in toliko dela.

Literatura

- Krapp-Schickel T., Zavodnik D. (1996): Amphipodology in the surroundings of Rovinj (Marine institute of Istria, Croatia, N-Adriatic Sea) and adjacent regions. *Boll. Mus. civ. St. nat. Verona* 20: 453- 465.
- Ruffo S. (1982): The Amphipoda of Mediterranean, part I. *Memoires de l' Institut Oceanographique* 13: 1-364.
- Ruffo S. (1989): The Amphipoda of Mediterranean, part II. *Memoires de l' Institut Oceanographique* 13: 365- 576.
- Ruffo S. (1993): The Amphipoda of Mediterranean, part III. *Memoires de l' Institut Oceanographique* 13: 577-813.